

tako težko delo, zlasti pa, če župan ali soseskinci predstojnik ne sprevidi, koliko de ta mala sprememba izdâ. Ako se dobí podlaga od ene soseske, je lahko tudi pri 100 drugih enako povikšanje že po podobnosti storiti.

To povikšanje cene je pa čisti znesik toliko povzdignilo, kolikor nihče mislil ni, ter je naprej odločeno visokost presešlo; je bilo tedaj treba zopet znižati. Tako se je pogrešik s pogreškam popravljal, in se je katastrofer zoper pravico in resnične primere stlačil.

Nasledki tega nepostavniga ravnanja so v kratkim ti le:

1) Štajarsko oravno ali njivno zemljiše je cenjeno, gledé na čisti dohodik, na vsaki oral čez 6 gold., rodovitniši in vredniši avstrijskoga pa le z 5 gold. in 24 kraje.

2) V več okolicah (zlasti v Marborski kresii na Pesnici) so njive proti travnikam previsoko cenjene.

3) Vinogradi v Ormužu, v Velki Nedli, v Maleku, Šahenturnu in zgornji Radgoni v Marborski, ravno tako v celi Celjski kresii stojé na previsoki stopnji čistiga dohodka, če se primerijo z ceno normalnih lét od 1824 do 1828.

Uboga Celjska kresija, ki nikakoršnih obertnijskih zaslužkov nima, mora zdaj vsako léto 30,000 gold. gruntnega davka več plačati, kakor plačate obé po živinoreji, kupčijskih in obertnijskih dobičkih bogatejši poltretjikrat veči kresii Judenburg in Bruk skupej; kar tudi nar bolj od presodkov prevzeti gornji Štajar tajiti in za pravično spoznati ne more. To dobroto mora Celjska kresija samo temu zahvaliti, de zraven preobložene Krajske kresije Noviga mesta leži.

Kér se je v kljub danim zapovedim posvetvanje brez stanovskih namestnikov godilo, se lahko vidi in razjasni, zakaj se nihče zoper to dokončno odločbo oglasil in pritožil ni; in če bi se bil tudi kdo vzdignil, bi nič izdalo ne bilo pri znanim namenu dvorniga odseka za davke in pri znani nepremotljivosti kancelijskih gospodov. Če se je kdo čez napčno razpoloženje davkov pritožil, so gosposke vedno enako odgovorile, de zdaj ni časa za take pritožbe.

Po ti umetno izpeljani in spričani razlagi vsih napak in pomot, mnogospoštovani gosp. poslanec, ki hoče, de bi vse dežele po enaki meri davke odrajtovalé, kakor pravica terja, ministra denarstva naprosi, de bi se vnovič kataster v doljnim Štajarji pregledal in vse v létih 1836 do 1840 storjene pomote popravile, in de bi se ukazalo:

a) de se za postavo vzamejo v léto 1832 doveršeni in že poterjeni zneski;

b) de bi se pri pravično in natančno podani primeri izpeljanim popravljeni tudi na pritožbe po postavah gledalo;

c) de bi se to delo le takim ljudém pod vodstvom deželnega poglavarstva izročilo, ki deželo dobro poznajo, ki so pošteni in na ktere se ljudstvo zanese.

To je v kratkim prošnja mnogospoštovaniga gosp. Dominkuša, in jez se mu tu pri ti priložnost namesto njegovih voliteljov, sosebnó pa Krajcov zahvalim, de se je v ti za telesno blagovitnost Štajarske in Krajske dežele toliko važni reči serčno potegnil.

Hvala bodi vam Optujski volitelji, de ste za namestnika zbrali možá, kteriga v ljubezni do domovine, do slovenskiga jezika in narodnosti nihče ne preseže. Taki možjé so pravi namestniki Slovincov.

Na Dunaji 2. kimovca.

Peter Kozler.

Še ena beseda zastran narodne straže kmetam.

Unidan sim se zopet prepričal, de kmetje še večidel mislijo, de narodna straža (Nationalgarde) je le mestna naprava, s katero se samo mestniki pečajo — za kratek čas.

Gróžno se motite, ljubi moji, ki kaj taciga mislite. Že imé narodna straže pokaže, de je straža celiga naróda po mestih in po kmetih, ne pa le mestnikov samih. Takó so Cesar zapovedali, in če si kmetje dosihmal še niso narodne straže napravili, jo bojo pa mogli prihodnjic napraviti, kadar bo deržavni zbor na Dunaji to reč terdno sklenil in stražne postave dal.

Nekterim kmetam se morebiti ta reč clo igrača zdi. Ljubi moji! tudi to je velika pomota. Kakor zdej niste več podložniki nekdanjih grajšin, takó se bo po novih postavah tudi še marsikaka druga reč premenila in potem takim tudi soldašina. Ob časih mirú se bo število vojakov (soldatov) silno pomanjšalo in namesto njih bo vsaka soseska imela domačo ali narodno stražo, ki bo (brez posebne obleke) skerbela za mir in red v svojim kraji.

Spoznajte tedej, dragi deželani! de narodna straža je ravno tako vaša kot naša. De smo si jo v mestih poprej napravili, kakor po kmetih, se je morde zato zgodilo, ker nam je je v mestih bolj potreba.

Tudi kmet in rokodellec se zdej po postavi gospoda imenujeta.

Unidan sta mi dva kmeta pripovedovala, de se jima smešno zdi, de sta bila po pismu v kancelijo povabljena in „gospoda“ imenovana. „Ne véva“ — sta rékla — „ali gospodje v kancelii norce iz nas kmetov delajo, ali kaj?“

Ljubi moji! to ni nobena norčija, ampak resnica po očitnim Cesariskim povelji. Po novih ustavnih postavah ni nobeniga razločka med nami, kakor samo ta, ki nam ga častitljivost našiga obnašanja in omikano zaderžanje da. De bomo duhovne in deželske naprejpostavljene tudi prihodnjic imeli, de jih bomo spoštovali in se postavam pokorne skazali, to vsak sam vé, kteri le enmalo pomisli, de svobodnost ali frajost ni razujzdanost, ktera vsako družino, tolikanj več pa celo cesarstvo v nič spravi, kar žalostne prekucije starih časov očitno kažejo.

Vsak samostojni kmet ali rokodellec je tedej zdej gospod in se bo gospod klical, kakor smo mi že zdavnej v Novicah v imeniku prejemnikov vsaciga „gospoda“ imenovali. Torej pa milostljivi Cesar tudi pričakujejo, de se bo vsak takó obnašal, kakor se gospodu spodobí, to je, priljudno in omikano, cesar se pa človek le v šoli in med dobro tovaršjo nauči, čeravno doige suknje in gosposkiga klobuka ne nosi. Saj obléka ne stori praviga gospoda, ampak vednost, lepo obnašanje in blago serce.

Kér ste tedej, dragi kmetje in rokodelci! povzdignjeni na enako stopnjo z drugimi deržavljanji (Staatsbürger), se boste gotovo tudi v vsim spodobno obnašali — torej tudi ne ošabno čez druge povzdigovali, kér taka pravica nobenimu ne gré.

Šolski dopis iz Bohinja.

(Dalje.)

Po dokončanem spraševanju je bilo deljenje daril, pri kterim so zmed nar pridniših solarjev in solaré iz vsih treh delin nektere z lepimi, za nje primérjenimi bukvicami obdarovani, drugi pa pohvaljeni bili. Na zadnje so bili otróci tudi še zavoljo sadjoréje očitno pohvaljeni, ktere so se létas še bolj in še v obilnišem številu, kakor lani, poprijeli, takó de jih je zmed 176 otrók, ki so v vsakdanjo šolo hodili, samó 56, kteri nič sadnih drevésc priredili in se s tem nič pečali niso. Osim fantov in déklic, ki so se pri presajevanju, cépljenji, plétvi, sraženji in oskerbovanji drevésc nar pridniši skazali, je pa, kakor je bilo pri lanjski šolski poskušnji obljubljeno, še posebej obdarovanih bilo, kér so jim gospod oskerbnik baron Cojzovih fužin sami iz svojiga v denarjih podeliti dali.